

تصویر حدود هفتاد سال پیش افغانستان و شهر کابل

چهرهء امروزی شهر کابل (کبوتران مزار شاه دو شمشیره رح)

قسمت سوم

تهیه و ترتیب: خلیل

شماره (77)، سال 17، شنبه (18) عقرب 1324ش، برابر با (4) ذالحجه 1364ق.

سرلوحه خیر این شماره چنین است:

دردانیل مسئلی په شاو خوا کشی د روسیې او ترکیې مناسبات دور خوری او لا تر اوسه پوری معلومه نه ده چه د دردانیل آینده رژیم به چه شی.

فقط در زیر این خبر، چنین خبری نشر شده:

بعضی معلومات مفید در وزارت حربیه - در ذیل آن گزارشی طویل در این زمینه به نشر رسیده که و در پهلوی آن، که وسط صفحه شود، عکس بزرگی (به بزرگی عکس ظاهر شاه و هاشم خان) از شاه محمود خان با لباس رسمی نظامی و نشان و مدال به نشر رسیده که به نظر میرسد زمینه سازی باشد برای صدارت بعدی وی.

در زیر عکس شاه محمود خان، سه خبر به نشر رسیده است: ورود به بغلان، مراجعت به بغلان، ملاقات با رئیس تنظیمه قطغن و بدخشان. عناوین این سه خبر نشان میدهند که مرکز ولایت قطغن به بغلان مرکزی تبدیل شده بود.

به ارتباط خبر اول، تحت عنوان جناحی: از وقایع روز

مسئله بوغازها و دردانیل- تجدید نظر بر معاهده مونترو، بخش چهارم آن به نشر رسیده است. معلوم می شود که این موضوع در بعد از جنگ جهانی، موضع داغ روز بوده است.

به همین سلسله در صفحه 3 تحت عنوان: خارجی سیاست: این عنوان به نظر میرسد

باز مسئله بوغازها به میدان آمد - شماره (2) یا بخش (2) آن نشر شده است.

شماره (78)، سال 17، یکشنبه (19) عقرب 1324 ش.

در صفحه اول، سمت چپ، خبر دوم چنین است: دهکده جذامی ها از لوگر به.../یکاونگ و ده سبزه جذام خانه تبدیل شد و تعمیر آن عنقریب اعمار می گردد.

شماره (79) سال 17، دوشنبه (20) عقرب 1324 ش، مطابق 12 نوامبر سال 1945 ع.

سرخبر: در سرتاسر کنرها امنیت حکم فرما گردیده و اشرار از کردار زشت خویش نادم شده و از حکومت طلب عفو نمودند، و حکومت هم به عملیات عسکری خاتمه داد.

طوری که در شماره (4182) 25 سرطان این روزنامه باطلاع خواننده گان گرامی خویش رسانیده بودیم، بتاريخ 8 و 9 سرطان یک عده اشرار دره مزار کنرها به مقصد بر افروختن آتش فتنه فساد اقداماتی کرده بودند. طوری که خوانندگان آگاهند، برای جلوگیری از اقدامات شان از قوماندانی مشرقی و قوای مرکز یک قوه کافی سوق داده شد و بعد از دادن آگاهی به اشرار و عدم قبول آنها عملیات عسکری آغاز گردید. چنانچه در اثر عملیات عساکر شاهانه برخی تسلیم و از اعمال خود نادم گردیدند، و عملیات عسکری به تاریخ 16 سرطان خاتمه یافت. اما چون یک تعداد قلیل محرکین فساد پیشه هنوز بدست نیامده بودند، لازم دیده شد که بقدر کفایت عساکر در آنجا باقی بمانند، تا بکلی شرارت آنها از بین برود.

اعلامیه ای که دیروز از عصر از قوماندانی قوای مرکز در جلال اباد بدست ما رسیده، می‌رساند که «بعد از آنکه بتاريخ 16 سرطان عملیات عسکری ختم و سرتاسر دره کنرها امنیت حکمفرما گردید، عده از مفسدین که در گوشه و کنار این دره در کمین باقی بودند، به اشاره و تشویق مغرضین مکرراً به پیمانۀ وسیع تری بتاريخ اول اسد به عملیات مفسدانۀ خود پرداختند. این بار نیز مانند گذشته حکومت به منتهای صبر و حوصله با ایشان پیش آمده و به تمام وسایل ممکنه کوشش کرد تا ایشان را از راه غلطی که تعقیب میکردند، منصرف سازد. اما متأسفانه همه نصایح حکومت به این عاقبت نه یندیشان غیر مفید ثابت شد. بنا بر این، بتاريخ 20 اسد عملیات عسکری آغاز گردید و در نتیجه اشرار به سهو و خطای خود پی برده و از کردار زشت خویش نادم گردیده از حکومت طلب عفو نمودند. حکومت از مهربانی عامی که دارد، به عملیات عسکری خاتمه داد. در تمام دوره این واقعات عموم اهالی مشرقی از هیچگونه خدمت و فداکاری دریغ نکرده، هر وظیفه ای که بایشان محول گردید، آن را با کمال صداقت ایفا نمودند.»

این خبر طولانی است. از ذکر باقی مانده آن صرف نظر شد.

در ختم خبر، تقریباً در وسط صفحه این خبر جلب نظر میکند:

مراسم تشییع جنازه و تدفین 5 نفر صاحب منصبان اردوی شاهانه

و به تعقیب آن سوانح مختصر شهدا بقرار ذیل نشر شده است:

1. مختصر سوانح امین الله خان کندکمشر ولد جان محمد خان ساکن کرماشی گردیز،
2. مختصر سوانح محمد عظیم خان بلوک مشر ولد محمد امین خان ساکن شهر میمنه،
3. خلاصه سوانح عبد العلی خان بلوک مشر ولد مبارک شاه خان قوم اسمعیل خیل ساکن خوست،
4. خلاصه سوانح ش محمد انور خان پیلوت: ش محمد انور خان کندکمشر پیلوت ولد محمد حسین خان ساکن قلعه زاده های چنداول،
5. خلاصه سوانح ب عبد الوکیل خان بلوک مشر کشاف مربوط قوای هوایی ولد عبد السلام خان ساکن آهنگری لوگر.
6. مختصر سوانح مرحوم حیدر خان بلوک مشر ثانی ولد شاغلی زلمی خان نائب سالار. شهدای فوق الذکر با تشریفات خاص عسکری تدفین شدند.

شماره (80) سال 17، سه شنبه (20) عقرب 1324 ش، نمبر مسلسل (4275)؛

سر خبر:

په تولو کنرو کشی امنیت دی او اشرار د خپلو ناورو کرو او وضعیتونه پشیمانۀ شوی او د حکومت نه نی عفو و غوشتله؛ او حکومت هم خپلو عسکری عملیاتو ته خاتمه ورکړه.

در زیر آن این خیر آمده: والاحضرت قوماندان قوای مرکزی (منظور داوود خان است) بعد از انجام نظیفه با موفقیت کامل دیروز به وارد کابل شدند.

در زیر این خیر عکس کلان داوود خان در لباس نظامی چاپ شده است.

در زیر عکس داوود خان، عکس های شهدای فوق الذکر به چاپ رسیده اند. (با معذرت از عدم موجودیت عکس شهدا)

+++++

چهرهء امروزی شهر کابل (دو جناح پل پیاده رو اندرابی)

ختم بخش سوم (باقی دارد)